

«Այդ դժբաղդ ժողովրդին դատը պաշտպանելու համար, կը գրէ հետեւեալ օրը Վէա ընթերցելը» Թերթը, յափշտակելի պերճախօսութեամբ աստեղաբան մը պէտք էր, այդ աստեղաբանին պակասը զգացուեցաւ երէկուան նիստին մէջ ։»

Ատեղաբանը խաղիւրդին էր գտնել ժողէսի մը, Պետարի մը, Գլխամասոյի մը, Սեւշիւրի մը կամ Գոչէնի մը մէջ ։ Հայերը լուսնեցան այդ գաղափարը, եւ տուեցին ։

Դէպքէն ազատ պէտք է պահենք ուրեմն, — Եւրոպացւոց մեծամասնութիւնը, — բաց ի սակաւաբնի խանդավառ ու ազնիւ անձերէ որոնք Հայը մօտէն ճանչցած են եւ հայկական հարցը խորապէս ուսումնասիրած են, — կը շատաւայր պարզ թաւաղեցու թիւնը մը յայտնելով չափոյ՝ իրենց կրած զգալիութեանց համար, կ'ընդունին որ պէտք է արգելել կոտորածներու վերակառման, բայց չէ համոզուած թէ կարելի է հայ ժողովրդին շնորհել ո՛րեւ մասնաւոր ռեժիմ Ծածկահայաստանի մէջ ։ Ասի քիչ մը հեռուեանցէն ալ այս սխալ մեթոտին որով մեր գործիչներէն անոնք մինչեւ վերջերս Եւրոպայէն ուրիշ բան չէին խնդրեր բայց եթէ «Եկեանքի, ինչքի եւ պատմութիւն» պայմանով թիւն» ։ Այս-վերջին մէկ երկու տարիներուն մէջն է որ մէկ քանի Հայ՝ Ի հայ ժողովրդին իրական պայմաններ բացէ ի բաց յայտնա տրեցին Եւրոպայից, Այս միջնակէտը կ'ապացուցանէ թէ Հայոց կողմէ Եւրոպայի մէջ կատարուած փորձ-փորձումները դեռ Եւրոպային չափ աղոյշեալու չէ եղած, եթէ եւրոպացիներու մեծագոյն մասը սխալ չեն համոզուած Հայոց իբրեւ ինքնուրույն ժողովուրդ ապրելու իրաւունք ունենալուն ։

Այդ ճամբով ուրեմն անհրաժեշտ պարտք ունենք շարունակել ու ընդարձակել մեր գործունէութիւնը, եւ այդ քանը այն ատենը միայն պիտի կարենանք ընել եւրոպականութեան փորձով փորձուած ձեռնարկներու տեղ հզօր ու միջոցներով հարուստ ընկերակցու թիւն մը այսպիսի կենսական գործի մը զլուստանցի ։

Վերջին ու ամենակարեւոր կէտ որ կայ այդ դէպքին մէջ ի վեր հանելու, Պ. ար Սոսիսթիկի սա Փրոպոզէն ։ «Վշմամբիւ է որ հայկական խնդիրը չունի օգնեալութիւնը, ինչդրին այն համարը զոր կուտայ Գոյիութիւնը զէմ մաքառող Դաւիթի մը տեսարանը ։» Այս Փրոպոզիտ կայարկացուց. մեր գաղափար պաշտպանելու համար բռնեկողը մեր երեսին կուտար մեր տկարութիւնը, այդ օրուան մէջ մեզի ամենէն աւելի բարեկամ հանդիսացող անձերէն մէկը մեր դատը կը ներկայացնէր իբրեւ զարուակցներու ողորակի հօտի մը գլխութիւն ներշնչող հարցը, եւ այդ միայն ։ Մեր գործիչները պէտք է երկարորէ խորհրդածեն այս բանին վրայ ։ այն բոլոր քաջութիւնը զոր Հայերը ցոյց տուին անհատական գիւցաղութիւններով կամ փոք-

րաթիւ իմասական կարճատեւ գիմարութիւններով ընտա. հաշուի չեն գրուիր քաւարի զիւրութեամբ մը կոտորուող անհամար ամբարշտութեան տիրակալ համայնապատկերին մէջ ։ Ուրեմն, անհրաժեշտ է, — ինչ որ միշտ յայտարարած եմ, — որ մեր գործիչները, փոխանակ կըրկ-նելու մասնակցան ընդհարուձնեքը՝ որոնք մէջ ցոյց տրուած քաջութիւնը ընդհարուձնեքը կ'անհետանայ անոնց հետեւանքով ջարդուած բազմութիւններուն արդաւանտիկ պատկերին միջոցներուն մէջ, իրենց ըսող ջանքը խնդր, միջոցները ի գործ դնեն խուլ ու երկակի պատարանութեամբ մը կազմակերպելու մեծ ձիգը, անոնակաւ, տեսական, իրական ճիշդ ։ որ պիտի քայլ մեր ճակատէն անարի ժողովրդի տանիւրաւ բայց տեղեկարար ընդունուած դատաւ կնիքը, եւ որ պիտի կարկաչեմ այն աստեղ բուր Եւրոպացիները, ինչ դասակարգի եւ ինչ շրջանակի ալ պատկանին, ընդունեալութեան թէ հայ ժողովուրդը կարող է եւ արժանի է ինքզինքը պաշտպանելու եւ ինքզինքը կատարելու ։

Ա. Չ.

ՀԱՅԿԱՎԱՆ ԽՆԴԻՐԸ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎՈՒ ՓԱՎՄԱՆ ՀԱՅԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԷՋ

Խաղաղութեան համաժողովի փակման հաջգործութիւն մէջ, տիկին Սեւիւրի Կեղով մը մեր վերժեմ չափաբանին ուղղելով հետեւեալ ֆորմը իր հարկաւոր բաժակահատին որ բոլոր շղթայուած կամ խղիւղեալ ազգութիւններուն էր նուիրուած ։

«Բաժակս կը պարզեմ քեզի, բաղձաւորա՛յր Լայտաւան, հարիւր տեղամ մերթուած ու հարիւր անգամ վե-րակենդանացած, եւ զոր հիմա եւրոպական փառութեանը բարբարոսներուն ձեռքն է շքեղ, դո՛ւն որուն կնիքն ։ Սատուի եւ վեհ մարտնականութենէն հաղթանակար համարեցին ու գլխակցեցին մերկ ծոցերուն վրայ սեղմած գաճաճեալներ նետուեցան... ։»

ՀԱՅԿԱՎԱՆԱՂ ԽՆԴԻՐԸ

ՄԱՐԿԱՅՈՒԹԻՒՆԱՆ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎՈՒ ՄԷՋ

Ձանքերով ՊՆ. Առաքելեանին որ տեղեկագիր մը մատուցած էր Մարգկայնութեան համաժողովին, այդ համաժողովը հետեւեալ որոշողութիւնը քուէակնց միասնայն հռաճեցաւ ։ «Մարգկայնութեան համաժողովը, Նկատելով թէ՛ Ա. Թուրքիայի հայերը մինչեւ ցարդ կը հալածուին եւ բարբարոս ու անգութ վարժուեցեալութիւններով ենթարկուին, թ. թէ հայերը մինչեւ ցարդ կը մարթուին, կը կարկուին, կ'արեւուն, կը պարտուին եւ կը զատապարտուին այդ բարբարոս ու վայրագ վարժուեցեալներ եւ ինչ կը յայտնէ որ ամեն անգամ որ մարգկայնութեան դիտակցութիւնն ունեն տրգոգնէ այս համարաբալային ոճերներուն վերջ դնելու համար ։»